

Utgitt i samarbeid med Kirkekomiteen
for Sangefjell Naturkatedral, Ål i Tunsberg Bispedømme.

Hjemmeside: www.naturkatedralen.no

Bilder og tekster fra boka
kan gjengis med oppgivelse av kilde.

Bildene på side 1 og 67 fra: www.ellens.no

Inntekt og gaver til utgivelsen tilfaller

Stiftelsen Sangefjell Naturkatedral.

Trykk og layout i samarbeid med Solentro

ISBN xxxxxxxx

Jan Petrus Hagberg

NATURKATEDRALEN

i tekst og bilder

Petrus Forlag

Kreativitetshuset as - 2019

Del - 1

Innhold

Fra visjon til virkelighet

Skrevet i stein

**Formen og Sjelen / Fra Urtid
til Nåtid / Vi ble begeistret**

Del - 2

Begynnelsen / Fullføringen

Veien til fjells

Del - 3

**Portalen / BRUKER-
katekismen**

Skapelseskapellet

Exoduskapellet

Sinaikapellet

Familiekapellet

Korskapellet

Mariakapellet

Del - 4

Høyalteret

**Korset og ekene og de 8
gudsbildene**

Pilegrimsturen

Årets rytme og riter

Del - 5

Innvielsen

Opplevelser

Minnene / Gjesteboen

FRA VISJON TIL VIRKELIGHET

Det vi omgir oss med er ofte speilbilder av sterke trekk i vår egen personlighet. Det vi er glad i bekrefter alltid sider av oss selv som er umistelig for egen utvikling og vekst.

Vi som har hytterøtter på Sangeffjell speiler oss i åpne landskap. Ellers ville vi ikke hatt det godt her med blikkfang over syv prestegjeld og to bispedømmer.

Det åpne landskap gjør oss sårbare og små overfor naturens mektighet. Vi favner så mye, men ikke alt kan tas imot. For likesom fjellvannet må kanaliseres for å bli til energi, må skaperkraften og naturkreftene kanaliseres for å bli energi i våre levende sjeler.

Naturkatedralen er et slikt sted.

Ett åpent rom som omslutter oss og som taler til oss fra horisont til horisont. - Så har vi også erfart: For hver bønn som bes ved vårt naturalter, vil energien fortettes. For hver lovsang som synges i vår naturkatedral vil fjellet helliges. For hvert lys som tennes ved vår klokkestøpul vil livet synliggjøres.

Derfor tenker vi stort om hellige steder. Fra Sinai til Sangeffjell. Gud er den samme - alltid!

SKREVET I STEIN

I Naturkatedralen er budskapet skrevet i stein, med himmelen som tak og naturen som altertavle. - Selve arkitekturen forteller om det. En halvmåne av kjempesteiner som en ringmur mot vest og Sangefjellveien, mens høyalteret mot øst fanger horisonten så langt øyet rekker. - I muren små hulekapeller med utvalgte symboler som representerer historiens gang fra skapelse til unnfangelse av nytt liv. - Et sted for utsyn – et sted for inntrykk – et sted for stillhet.

Naturkatedralen har alltid åpne dører. Her er det høyt under taket og rikelig med plass og gode energier. - Her tennes lys hver eneste uke i ett eller flere av kapellene, her skives takknemlige hilsener fra folk underveis som får omramming for sine tanker og sine bønner og her inviteres det til messe og samling to ganger pr år. - Her skjer det veldig mye. Ved hvert eneste besøk skjer noe stort som helliger øyeblikket.. -

Men så er også Naturkatedralen bygget og skapt over en annen ide og en annen filosofi enn bedehuset. Her skjer møtet mellom Gud og den enkelte i det åpne rom under den samme horisonten, dag etter dag, årstid etter årstid. Slik har Naturkatedralen blitt en Tempelkirke for alle søkende og lengtende hytteeiere og deres gjester.

Skjærtorsdag eller den andre søndagen i august er det bare å pakke sekken og dra til fjells, Aldri er fjellet vakrere enn i påsken eller en begynnende høstdag i august og sjelden vil en gudstjeneste bli som i Naturkatedralen på Sangefjell i Ål. - Om du har anledning, ta turen til dette unike stedet med himmelen som tak og naturen som altertavle. - Velkommen skal alle være. - Tenn en lys og la noe skje ..

Bildet fra Lov-kapellet med en "steintavle" fra Sinaifjellet

FORMEN OG SJELEN

I en halvmåne av kjempesteiner fra istiden som leder frem til Høyalteret er det laget seks små kapellgrotter hvor en kan tenne takke- og bønnelys året rundt. - Mot syd tre kapeller med motiv fra Det gamle testamentet, og mot nord tre kapeller med motiver fra Det nye testamentet. – Siden Naturkatedralen ikke har mer enn to faste arrangementer i året, betyr symbolene for bønn- og meditasjon veldig mye. Noe det store forbruket av lys forteller mye om. Fra syd til nord kan man tenne ett lys i:

Skapelseskapellet – for den indre reise

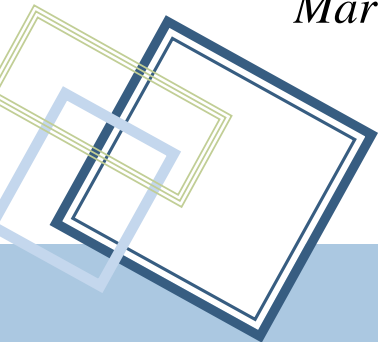
Pilgrimskapellet – for den gode vandring

Sinaikapellet – for budene på Sinai-stenen

Familiekapellet – for din egen hellige familie

Korskapellet – for tilhørighet og tilgivelse

Mariakapellet – for kjærlighet og fruktbarhet

**TID FOR TANKER
- VINTEREN HAR KOMMET**

FRA URTID TIL NÅTID

Naturkatedralen på Sangefjell taler til urkreftene og våre skjulte kilder. Jeg ser for meg at katedralen bare vil bli vakrere og sterkere år for år. Jeg tror det vil skje undere her. For det hele var merkelig og ble bare enda underligere.

Vi som fikk oppgaven gikk med en visjon inne i oss. Så gjenfant vi en urkraft til noe hellig der visjonen skulle konkretiseres.- Vi fant tusenårige stener i ring for solkult og gudsoffer, rett ned og rett foran vårt enkle og selvbygde solkors på skrenten mot himmelhvelvingen. -

Vi spurte oss selv? - Var og er stedet et hellig sted fra tiden før vår egen tid? - Er energien som fyller oss her ikke vår, men ny innsikt fra en gammel tid i begynnelsen av vår historie? - I oss selv foregikk noe vi ikke forstod. - Universets Skaper var her – vi kunne bare ta imot.

Vi følte at krefter banket på våre innerste sjelerom og talte til oss om en ny tid.

Så er stedet ikke tilfeldig valt. Solen står i en spesiell vinkel i forhold til landskapet, og steinsirklene fra steinalderen skaper hos noen helt utrolige vibrasjoner. - Her kan mennesker ha tilbedt ”livets noe annet” fra begynnelsen av vår egen kultur, og herfra startet prosesjonen med biskop og prester og kirkekomité oppstigningen til Naturkatedralen og alle som ventet fra fjern og nær den kirkehistoriske dagen 2.september 2001.

VI BLE BEGEISTRET

"Livet har lært meg at ting kommer til meg når de skal. Det skjedde for noen dager siden. Min kone og jeg har vært på jakt etter en ujålet hytte i fjellet, langt fra alpinsentre ect, og på vår leting fant vi Naturkatedralen på Sangefjell. -

Vi ble begeistret. En ting er settingen, åpenheten, stedet hvor alt er, uten grenser - hvor mitt religiøse indre kan få være helt fritt. -

Det andre er Hvordan dere uttrykker Katedralens budskap. -Hva dere sier og Hvorfor dere sier det. - Flere timer etter at vi fant Katedralen får jeg fortsatt gåsehud ved tanken.

- Fordi dette synliggjør noe som er så sentralt i min anskuelse, så synliggjør Naturkatedralen at der oppe i fjellheimen finnes det noen som jeg kan dele dette med, -som en drivkraft for et godt liv"

DEL / 2
BEGYNNELSEN
FULLFØRELSEN
VEIEN

.. begynnelsen ...

Historisk sett fører Katedralene sine røtter tilbake til Europeisk Middelalder med Gudstro og symbolbygg som vitnesbyrd i stein om Guds nærvær i verden. For likesom Gud er fullkommen skulle katedralene til Guds ære være det fremste vitnesbyrd og symbol på det helligste av det hellige. Katedralene speilet Gud og katedral-byggerne måtte alle vise seg verdige dertil.

Ut av denne tradisjonen vokste de europeiske Frimurerlogene som fagforeninger for datidens fremste byggekunst. Etter at bygge-boomen for katedralbygg ebbet ut på 1500-tallet skiftet frimurerlaugene fokus fra de ytre ferdigheter til de indre kvaliteter. Spranget må ha vært kort. Jeg husker ennå § 10 i Speiderloven som et ekko av dette paradigma skiftet hvor det het: ”*En speider skal se på sitt legeme som Den Hellige Ånds tempel og søke å bevare det friskt og rent.*” - Her aner vi arven fra katedralbyggerne.

Som teolog og frimurer kjenner jeg disse hemmeligheten, som lærte meg om symbolenes budskap i budskapet. Det betyr at ritualene og symbolenes ytre vesen bare er innpakningen for det virkelige budskap. - To gode frimurere og to gode naboer på Sangefjell, fant hverandre i en felles tanke omkring 1980. Det var naturelskeren og landsbruksjefen i Østfold, Johan Lyche som skrev til bonden og grunneieren Torstein Breie om han kunne avgi grunn til en kirketomt. - Det traff en tone hos Breie som besvarte henvendelsen med følgende: -

«*Vi lever ikke av brød alene. - Vi må få klokker som ringer over hytteområdet ved helg og høytid*» - I 1986 - seks år etter at Kirkeforeningen fikk overdratt rettighetene og fikk godkjent bruksendring av landbruksdepartementet, ble klokkestøpulen fra 1984 utstyrt med klokke fra Nauen Klokkestøperi i Tønsberg. - Slik ble drømen virkeliggjort.

FULLFØRINGEN

Få prosjekter har gitt meg større glede enn arbeidet med Naturkatedralen. Pionerene Lyche og Breie hadde her en visjon om å bygge en fjellkirke for helg og høytid, midt i fjellheimen. Breie gav tomta og satte opp klokkestøpulen i 1984 for å markere stedet, i samarbeid med noen ivrige hytteeiere. Så døde de "gamle" og jeg "arvet" både visjonen og kirketomta og noen tusen kroner, for å føre drømmen videre. Det skulle bli noe annet, enn de gamle hadde tenkt.

Drømmen om et lite Kapell utformet som en Ålhytte ble til visjonen om Naturkatedralen slik den ble innviet av biskop Sigurd Osberg søndag 2. september 2001

Jeg har fått prege dette arbeidet. Både budskap og form formidler mye av mitt teologiske tankegods som befinner seg i skjæringspunktet mellom symbolikken og arkitekturen på dette spesielle stedet.

I det følgende skal jeg fortelle om symbolene og kapellene og det unike korset med sitt budskap.

Hol

665

Kleivi

HALLINGDAL

Sangejellet

1194

Tullestølen

Rødungen

20

TIL FJELLS

når du kjører Hallingdalen.

Ta av fra riksveien ved Kleivi i Ål
Følg veien gjennom
næringsområdet frem til elva
Kryss elva og frem til bomvei
Følg sangefiellveien til ca. 1000 moh
Stopp ved Turrhaug
om du vil prøve Pilegrimsstien
Eller fortsett til det
høyeste punktet før Rødungen
Parker ved Katedral-portalen
Fra Oslo, ca. 3 timer –
Fra Bergen ca. 4 timer

PORTALEN

Når du finner Naturkatedralen ser du først en åpning som skaper innsyn, mens en portal i tømmer lager en luftig bro mellom kapellmotivene fra Det Gamle Testamentet mot syd, og kapellene med tema fra Det Nye Testamentet mot nord.

Inngangspartiet er som et kapell i seg selv, med den besøkende som hovedtema. Tar noen et bilde av deg akkurat her, blir du integrert i Katedralens form som et levende kunstverk i halvsirkelen med de kjente symbolene, mens du vender blikket mot øst og den usynlige halvsirkelen som knytter forbindelsen til den andre siden av horisonten. Mange fornemmer akkurat dette og kommer og tenner lys for sine døde, i ett av kapellene i Naturkatedralen. - Over inngangen henger visjonen til grunneieren Torstein Breie fra 1986, som skrift i tre:

"Vi lever ikke av brød alene. Vi må få klokker som ringer over hyttområdet ved helg og høytid.

Over innskriften, i en luftig konstruksjon av tømmer henger Kyrkjeklokka fra Nauen Klokkestøperi. Symbolikken er enkel, men talende og minner oss om salmeordet: - "*Gjør døren høy, og porten vid...*" - både som budskap og form når Kyrkjeklokka ringer sine sprø og vibrerende slag

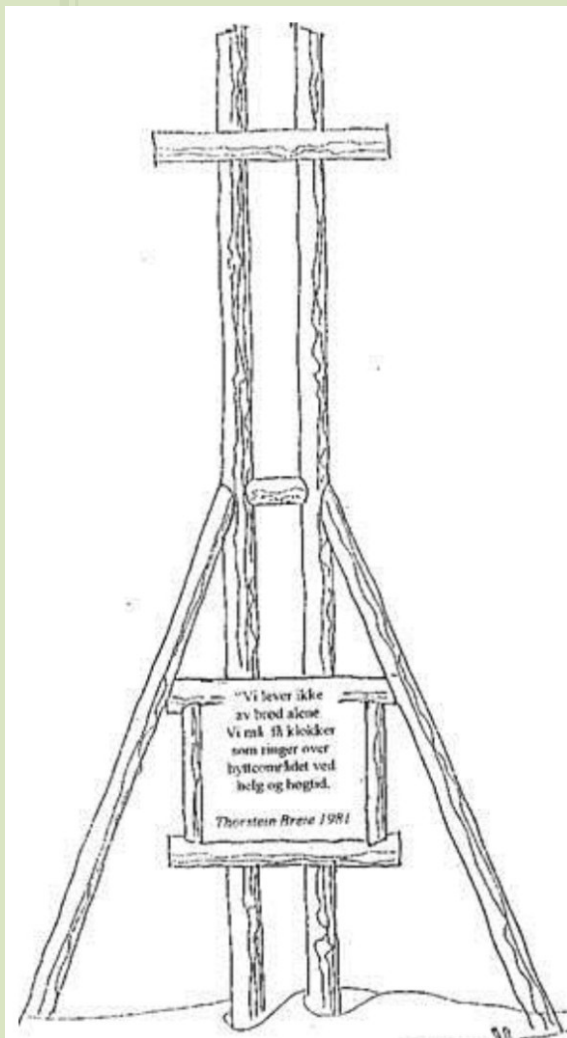
fra sin plass mellom to kors, som topper konstruksjonen som vegvisere mot himmelen. Fra åpningen fanges blikket av høyalteret med sitt dobbelte kors og sin symbolikk om livets «noe annet». - Der det skulle stått et lite kirkehus, er det laget en høy halvsirkel av kjempestein, orientert med åpningen mot øst og inngangen mot vest. I vollmuren er det bygd inn seks små kapellhuler med skulpturer som forteller sine budskap.

Kapellene mot syd forteller om Skapelsen, Exodus fra Egypt og om de 10 bud fra Sinaifjellet. - Kapellene mot nord fortsetter beretningen fra Det nye testamente med å minne om Den Hellige Familie og flukten til Egypt etter Jesu fødsel. Deretter følger Golgata og det tomme kors i Korskapellet, for så å avslutte i Mariakapellet med sitt budskap om nytt liv.

I den åpne halvsirkelen mot øst, ligger høyalteret med sitt dobbelte stålkors som fanger soloppgangen og oppmerksomheten til de mange besøkende. Budskapet i Naturkatedralen er rikt og sterkt. Fokus skifter mellom årstidene, som en dialog mellom form og situasjon, vinter og vår, sommer og høst, livet og døden, soloppgang og solnedgang, troen og frigjørelsen. - Alt dette og enda mere kan du fornemme fra din plass under portalen.

Går du innenfor innbyr Naturkatedralen til opplevelser og stillhet, nysgjerrighet og undring. Pionerene i inngangsprosjekten ved 15-årsjubileet fornemmet dette da de skapte Brukerkatekismen for alle.

BRUKER-katekismen

- 1) BRUK Naturkatedralen som turmål for deg og dine gjester.
- 2) BRUK Naturkatedralen som rasteplass ved ildstedet.
- 3) BRUK Naturkatedralen til meditasjon og stillhet.
- 4) BRUK Naturkatedralen som oase for dine pilegrimsvandringar.
- 5) BRUK Naturkatedralen til å tenne bønnelys i kapellene.
- 6) BRUK Naturkatedralens kapeller som opplevelsessted for barna.
- 7) BRUK Naturkatedralen til Dåp og Bryllup som ramme rundt viktige livsriter.
- 8) BRUK Naturkatedralen til å ringe inn de store høytider.
- 9) BRUK Naturkatedralen som stevne- og gudstjenestested.
- 10) BRUK Naturkatedralen til å leve langsomheten.

SKAPELSESKAPELLET

MIN SKAPER

Jeg hører dine vinder.

Jeg lukter din jord.

Jeg drikker ditt vann.

Jeg lever ditt lys.

Jeg ser - Jeg puster - Jeg er.

TAKK Gud -

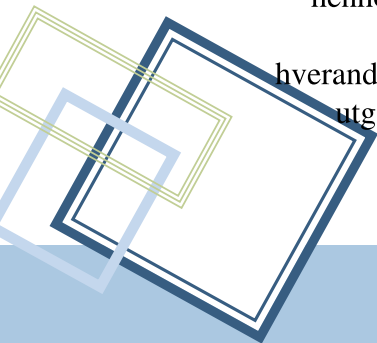
Jeg elsker dine hellige fjell.

EN HØSTDAG

besøkte jeg Naturkatedralen. - I ringmuren lå Skapelseskapellet som i en grotte og skapte fantasier om ”begynnelsen til begynnelsen”. - Med åpningen mot nord og ryggen mot syd er det bare kveldssola som når den vesle skulpturen. - I en liten steinblokk har den ukjente kunstneren, hugget fire skikkelser som fire stadier i en utviklingsprosess. Først den rått tilhugne ”kladden”, så et mer profilerte utkast hvor vi aner hva det kan bli. Dernest en naturalistisk figur som likner sluttproduktet og helt tilslutt det polerte og ferdige resultatet. Mennesket skapt i Guds bilde. – Jeg synes skulpturen er flott, skapt av en ukjent afrikaner og innkjøpt på en markedsdag i Sverige.

Beretningen i skulpturen går imidlertid ennå dypere i skapelsens mysterium, enn tekstene 1.Mosebok. Vi kan se og ane psykologihistoriens fire dyroller med røtter i det hinduistiske kastevesenet fra Moses samtid. Vi aner også sjakkspillet fire basisroller som tårn og bonde eller springer og løper. Hver med sine nervetråder til henholdsvis den rasjonelle venstre eller den høyre visuelle hjernehalvdelen. For meg står figurene i et dialektisk forhold til hverandre. Overfor hver av dem står ”skyggen” som en mer uferdig utgave av ”for-siden”. – Slik føres fortellingen om menneskets dobbelte natur frem til Høyalteret og det dobbelte korset.-

Til ettertanke:

SKAPERTROEN

Skapertroen er dynamisk. Det betyr at når vi tenner et lys i Skapelseskapellet bekrefter vi minst tre viktige livsprinsipper. -

For det første troen på en universell intelligens som både skaper opprettholder den globale bærekraft og balanse etter visse naturlige lover og prinsipper. -

For det at annet troen på en universell hellighet. Det betyr at prinsippene som holder det hele sammen er ukrenkelige og må forstås og etterfølges for å oppnå det vi ønsker. -

For det tredje troen på vekst og utvikling, både på det individuelle og globale plan. Skapelsesberetningens påbud om å «underlegge oss jorden», er krevende og utfordrende. Likevel er handlingsrommet gitt.

Når vi tror at alt henger sammen kan ikke noe endres uten følger for resten.

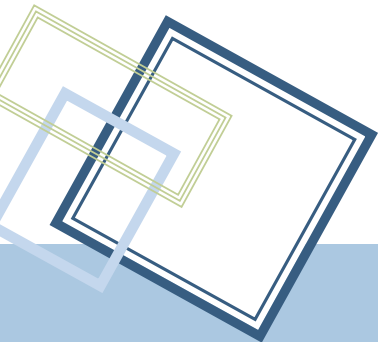
PILEGRIMS-KAPELLET

Min Frelser:

*Hvor meget lettere
er det ikke å bære våre kors som smykker,
enn for deg å bære vårt kors på ryggen?*

Min Frelser - kjenn meg!

Min lengsel - frels meg!"

EXODUS-troen

Exodus-motivet står helt sentralt i bibelhistorien. Oppbruddet, bevegelsen, utgangen og flukten fra «forholdene» i Egypt til «det lovede landet» på den andre siden av Sivsjøen og Sinai-ørkenen forkynner HÅPS-dimensjonen i hele det kristne budskap. - Pilegrims-motivet tilhører denne beretningen. Det handler om oppbrudd, bevegelse og vandringen fra noe man kjenner til noe man håper på.

PILEGRIMSKAPELLET fanger og symboliserer dette motivet i sitt fortettede budskap. Fra en liten steinhule med ryggen mot syd, ser Pilegrimen mot lyset utenfor. Bare kledd i en kappe som skjuler og beskytter åpner Pilegrimen seg mot det som venter. Noe nytt ligger foran ham. Føttene er plassert på en hvitfarget steinhelle som peker fremover. Allerede nå har veien begynt, men ennå ikke har Pilegrimen nådd lyset utenfor grotten

PILEGRIMSSYMBOLIKKEN fanger vår egen puls. Mange går derfor pilegrim til sitt eget sted for å legge av seg sine byrder. Andre går i flokk til Jerusalem. Roma, Santiago de Compostella eller Nidaros. Naturkatedralen innbyr til det første. Fra Turrhaug går merkede stier frem til Pilegrimskapellet mot nord. Her tenner mange et lys eller legger fra seg en stein ved pilegrimsstaven, som et pant og et symbol for sin erkjennelse og hemmelige bekjennelser. – For en pilegrim inviteres til sitt eget *oppbrudd/exodus*, sin *egenbevegelse/vandring* og sitt eget *mål/ seier* når veien finnes. - Slik bekrefter og forteller pilegrimsmotivet om den skjulte dimensjon i kirkens tro.

Jeg tenker: Noen ganger gjelder det bare å gripe øyeblikket. Åpne alle sanser og motta, motta, motta ... For verden skriver dagsorden. Våre liv er historie. Ingenting kan gjentas, bare mottas på nytt og på nytt. - Jeg opplever: Livet drives av lengsler, bevegelse og uro. Det å stoppe opp og å bare være, blir som himmelske sekunder i en strøm av begivenheter. For om livet er bare øyeblikk som aldri glemmes - er selve livet nå, det livet jeg har ..

Underveis vil Gud åpenbare seg i historien, i det som skjer i hvert minutt, hver time, hver dag - enten vi er «pilegrimmer/flyktninger/migranter» eller en alminnelig kapellsøker, som vandrer i håpet om å kunne finne «veien», mens jeg går.

Slik representerer *Pilegrimskapellet* ett av de sterkeste grunnmotivene i bibelsk tankegang. Nemlig bevegelsen som det eksistensielle Exodus, fra livets nå til livets «noe annet» – Så er også bevegelsen som imperativ uten sammenlikning ett av kristentroens sterkeste vekstfaktorer, fra begynnelsen til vår egen tid.

Til ettertanke:

ALLEREDE NÅ, MEN ENNÅ IKKE

Ideen og forestillingen og troen på Guds Rike som det lovede land for alt liv - et glitrende Soria Moria med gater av gull som bekrefter løftet: «*Se, jeg gjør alle ting nye ...* » er fremfor alt et budskap om bevegelse.

Bevegelsen/ livsritene fra fødsel til grav på det personlige plan.

Bevegelsen/oppbruddet fra våre sosiale klasser til sosial likeverdighet på det politiske plan.

Bevegelsen/emigrasjonen fra nasjonale stater til globale fellesskap på det økonomiske plan.

Pilegrims-kapellet både minner oss om - og sier noe om, alle disse dimensjonene i våre liv. - For uansett hvor mye vi bryter opp og hvor mye vi beveger oss, vil vi alltid leve i spenningen mellom et allerede nå, og et ennå ikke! - Derfor blir våre exodus, våre oppbrudd, våre vandringer og våre håp selve livets mål og livets mening. - Å finne veien som pilegrim, kan bli å se og oppleve noe av Guds Rike, allerede nå, men ennå ikke./ **jph**

SINAI-KAPELLET

"Min samvittighet angrer

- dine bud dømmer meg

Mitt liv bekjenner.

Mitt hjerte spør:

Kan jeg godta

at jeg godtas som jeg er?"

SINAI og SANGEFJELL

Naturkatedralen med sine hulekapeller gjengir bevegelsen fra skapelse til orden. Det er en logisk linje som bekrefter og illustrerer livets utvikling, slik Bibelen forteller om det. - Selve Sinaikapellet rommer en liten autentisk steintavle fra toppen av Sinaifjellet. Her har Gud med sin egen pekefinger skrevet de 10 bud i et språk, som bare Moses kunne tyde. 2. Mosebok 24.13 ff -

Den vesle steintavlen som er identisk med de store lovtavlene i St. Katarinaklosteret ved foten av Sinaifjellet, er skiferheller fra gammel havbunn med klare og tydelige avsetninger fra planterester ol. Ikke rart at de ble sammenliknet med arabiske skrifttegn og tydet på en spesiell måte. - Guds vilje fra Sinaifjellet er imidlertid noe mer og noe større enn rare tegn på urgamle skiferheller. De forteller historien om kampen for orden, gjennom bud og normer som må etterleves for å oppnå det vi ønsker. Slik blir Sinaikapellet et tidløst bønnested for lov og rettferdighet, både i eget og andres liv.

Sinai-kapellet på Sangerfjell er en liten attraksjon som skaper en bro av nysgjerrighet for hellige fjell. - For det hellige er mer enn kunnskap. Det hellige skaper ærbødighet og stillhet, henrykkelse og lovsang for alle med et åpent sinn. Gud til ære og oss til visdom!

Til ettertanke:

SAMVITTIGHETEN

De 10 bud, Moseloven eller Sinai-pakten fungerer som et ekko-kammer for de fleste av oss. Lever vi på kollisjonskurs med ett eller flere av budene, øker stressnivået proporsjonalt med skyldfølelsen. - Så dypt er budene og deres verdier forankret i vår samvittighet at det er så og si umulig å slippe unna. Derfor har den vesle stenhellen fra toppen av Sinaifjellet sin naturlige plass i Naturkatedralen. Med sitt symbolske budskap «skrevet i stein» påvirker den våre tanker og våre handlinger og våre valg og våre normer og regler mere enn noe annet budskap i hele den jødisk/kristne/islamske kulturkrets.

På lag med Sinai-pakten blir forkynnensens oppgave i dag som på Moses tid, å vekke folk og tilhengere moralsk og etisk i forhold til verdier og bærekraft. - Moralsk i forhold til å følge samfunnets normer og regler og lover for skikk og bruk. Etisk ved selv å måtte ta ansvar for egne valg og handlinger i forhold til samvittighet og skapertro.

All erfaring sier imidlertid: Når noe går ut, så kommer alltid noe annet inn. I vår egen samtid føler mange at ånden og helliggjørelsen, spiritualiteten og lovsangen er i ferd med tørke ut i mange miljøer. - Her må noen vende om, så ikke arven fra stentavlene forvitrer mens vi lever. -La derfor Sinai-kapellet minne oss om fundamentale verdier i vår egen samvittighet. / **jph**

FAMILIE-KAPELLET

Min Gud!

*Gi meg tilhørighet til noe større
enn meg selv.*

Gi meg tryggheten i en god familie.

Se min kjærlighet

*Lær meg forsoningen og
tilgivelsens visdom !*

Amen

DEN HELLIGE FAMILIE

Naturkatedralen på Sangefjell er en vegviser til symboler og skjulte kilder. Jeg ser for meg at katedralen bare vil bli vakrere og sterkere år for år. Jeg tror det vil skje undere her. Jeg føler sterkt at symbolikken og budskapet mer og mer taler til vår egen tid. Ikke minst gjelder dette den kompliserte historien til Den Hellige Familie.

Familiekapellet i Naturkatedralen er en liten steinhule på nordsiden av inngangsportalen. I ansiktshøyde ser vi rett på et lite relieff i sort lavastein av Josef og Maria og deres berømte ”bonussønn”. Den ukjente kunstneren har brukt lava fra det siste Etna-utbruddet på Secilia, som råstoff. Dermed knyttes budskapet til verdens skapelse på en spesiell måte.

Familiehistorien til ”Den Hellige Familie” er mine øyne som prototypen på en moderne familie. Den handler om dine barn og mine barn, om adskillelse, flukt og forsoning for å kunne forenes om denne familiens spesielle oppdrag. Sentrale skriftsteder for det lille vi vet finner vi i: Lukas 2,1-5 om reisen til Betlehem for å la seg innskrive i manntall. Deretter om Josef’s reaksjoner på sin gravide trolovede i Matteus 1,19-25. – Om flukten til Egypt for å unngå massakren av alle guttebarn i Betlehem, Matteus 2,13 og tilslutt om Jesus som 12-åring i Tempelet og om forelderens bekymring. Lukas 2,41-51 – I mellom disse korte beretningene aner vi spenningen mellom enkemannen Josef med kanskje flere sønner, og den unge og gravide Maria med et ventende ”bonusbarn”. Stikkord til gjenkjenning er: Sorg, oppbrudd, endring, dine og mine barn, flukt, gjenforening og felles bekymringer og ansvar.

Beretningen om Den Hellige Familie og flukten fra Betlehem, er selve fundamentet for teologi og kristen symbolikk i Egypt. – Den Hellige Familie skaper både gjenkjenning og håp. Veien vi går er verken ny eller annerledes. Det som skjedde, skjer også nå!

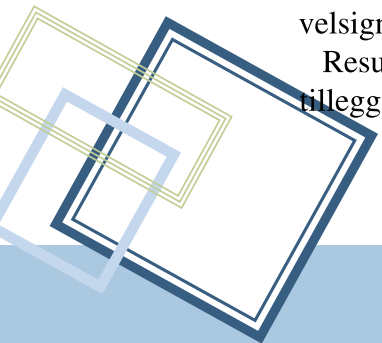

Til ettertanke:

Vielsens VELSIGNELSE

Jesus som bonussønn til Josef, er en uvant tanke, men historisk korrekt i følge evangeliene. Så er familier med dine og mine og våre barn ikke noe nytt, men sansynligvis aktuelle erfaringer tilbake til tidenes morgen. Derfor er livsritene viktige ved livets overganger fra fødsel og konfirmasjon til vigsel og gravferd. Tradisjonelle ritualer i en vev av juss og lover og religiøse seremonier. - Mye står på spill og mye vil bli annerledes. - Navnedag fremfor dåp. Borgerlig konfirmasjon og borgerlig vigsel og humanistiske begravelser. Det er bare et tidsspørsmål når det meste kan forberedes over internett. - Da vil behovet gjenoppstå etter noe mere og annerledes enn "fem-minutters-seremoniene" i offentlige kontorer.

Jeg håper at kirkens vigselfrett vil skille lag fra Statens ekteskapsjuss, så snart som mulig - Jeg er også overbevist om at behovet og ønsket om Kirkens medvirkning til forbønn og velsignelse vil øke proporsjonalt med statens formelle prosesser. – Resultatet vil bli at mange, kanskje veldig mange vil ønske noe i tillegg. Her vil Naturkatedralen stille sterkt med sitt enestående og unike tilbud om Guds velsignelse under åpen himmel./ **jph**

KORS-KAPELLET

Min frelser!

Jeg ser ditt kors-

Jeg føler ditt nærvær.

Jeg opplever din ånd.

Jeg tror!

Min lengsel - frels meg!"

Amen

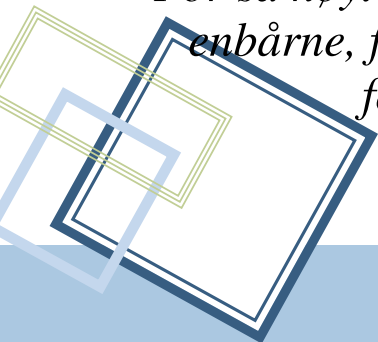
DET TOMME KORSET

Våre liv favner så mye, men ikke alt kan tas imot. Det hellige kommer derfor til oss i symboler og bilder som sier mer enn 1000 ord! – I Naturkatedralen på Sangefjell er korset tomt. Jesus er frigjort. I den lille steingrotten mot nord som kalles Korskapellet ser vi et enkelt trekors i oliventre fra Jerusalem. Det er festet på en isslipt stein fra Rødungen. En flis av Det Hellige, på en norsk stein.

Korskapellet med sitt tomme kors kunne like gjerne hatt navnet Troskapellet, for Jesus er oppstanden og ikke lenger i Jerusalem, men overalt og alle steder. Det minner oss også om at troens Jesus har mange bilder, gjengitt og tilbedt gjennom hele historien som: Sydebukk, Offerlam, Tjener, Seierherre, Konge og Herre, for bare å nevne noen.

Det vi tilber er ofte speilbilder av sterke trekk i vår egen personlighet. Likesom det vi omgir oss med bekrefter sider av oss selv som er viktig for egen utvikling og vekst. På Sangefjell speiler vi oss i åpne landskap. Det gjør oss små og sårbare overfor naturens meighet. På samme måte speiler Korskapellet livets avslutning, hvor enkle symboler forteller påskens budskap – både da og nå, i forhold til døden og våre lengsler! - Eller som det heter i Johannesevangeliet:

”For så høyt har Gud elsket verden at han gav sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv..” – Joh.3,16

Til ettertanke:

KRUSIFIKSET

Det tomme korset forteller om Jesu oppstandelse og kontinuerlige tilstedeværelse overalt og alle steder. - Krusifikset med Jesu lidelse forteller om en Gud som ofret seg selv for at kjærligheten skulle bli en realitet. - Som i et forstørrelsesglass gjentas dette når vi hører ordene: «*Ta imot og spis! Dette er min kropp.*» og – «*Drikk alle av det! For dette er mitt blod, paktens blod, som blir utøst for mange så syndene blir tilgitt*» (Matt 26, 26-28).

For kors-symbolene bekrefter en relasjon mellom Skaperen og Skaperverket som nesten ikke kan beskrives. - Billedforbudet i islams tro må sees i denne konteksten. For mens treenigheten mellom Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd forutsetter kjærligheten som en livsbetingelse, blir islams Allah tilbedt som absolutt allmektig og eneveddig. - Naturkatedralen med sine symboler og sine budskap og sine verdier ville derfor være utenkelig i en islams kontekst.

Kors-kapellet i sin enkle utforming utfordrer alle som tror at vi vil vinne alt ved å tape troen. - De vil bli skuffet. Når noe går ut – kommer alltid noe annet inn. Ånd må møtes med ånd, ellers blir tomheten erobret av ny tro og nye verdier. - I denne sammenhengen blir Naturkatedralen et viktig fyrtårn for den kristne tro, som skapte Europa – slik vi kjenner det. / **jph**

MARIA-KAPELLET

Maria - alle mødres mor

Alle Barns lengsel

Alt levendes håp..

Gjør oss åpne

La oss ta imot

Skap nytt liv i våre liv - Amen

MARIA og MAGIEN

Naturkatedralen er et sted for sterke opplevelser. En nesten magisk kraft omslutter mange som åpner sine sanser for alle inntrykkene. Det er som om halvsirkelen i stein kanaliserer skaperkraft og natur til energi for våre levende sjeler.

Mariakapellet er det siste av grottekapellene mot nord. Det ligger ansikt til ansikt med Skapelseskapellet mot syd, og bygger den visuelle forbindelsen mellom skapelse og forløsning. Til tross for Maria's beskjedne rolle i vår kirke tradisjon, er det uten sammenlikning det mest "besøkte" av alle kapellene i Naturkatedralen. Her tenner lys hver eneste uke, året rundt. Markblomster og røsslyng legges ved "foten" og forteller om mange besøk og mange håp. Unge par ber for et nytt barn. Mødre tenner et lys for sine barnløse døtre. Menn tenner lys for sin gode mor! – Få opplevelser er sterkere enn vår egen fødsel. Ingen erfaring er mer universell enn at vi alle er født av en kvinne! -

Lava-portrettet - i sort vulkanstøv fra Etna på Secilia skinner ansiktet i en egen glans når solen eller månelysset kommer i en spesiell vinkel. – Det gjør Mariakapellet nesten magisk. Urmoderen kommer med ett så nær. Den lille og beskjedne steingrotten i den norske fjellheimen, forenes i et nesten kosmisk lys med alle Mariakatedralene i hele verden.

Til ettertanke:

UTEN BARN - INGEN FREMTID

Maria-dyrkelsen virker fremmed i Norge, men ikke i verden forøvrig. - Gudinnedyrkelsen fra Isis til Afrodite var sterk før vår tidsregning. Da Gud ble mann, ble derfor Maria viktig, både som mor og som symbol. I dag valfarter millioner av mennesker til Maria-katedralene over hele verden. I alle land løfter kvinnene blikket mot egen frigjøring og egen verdighet. Over hele verden frykter mennene makt og posisjoner. For når mødrene frigjøres blir verden annerledes. Islam er derfor livredd for alt som smaker av sekulær religiøsitet og kvinners myndighet. Den dagen arabiske, indiske og afrikanske kvinner tar sin naturlige makt, vil verden og verdensreligionene og kulturene bli fullstendig annerledes. Derfor går veien til utvikling gjennom kvinnene. Uten dem, intet liv, verken politisk eller befolkningsmessig.

Det er et mysterium at feministene ikke bruker sin naturlige makt som mødre for alt liv. – Sett i lys av de store spørsmål og den enorme makten som kvinnene kan erobre eller frigjøre, blir noen av de siste års 8.mars paroler nesten patetiske. For det som det hele handler om er den største maktkampen og det største paradigmasiftet i menneskenes historie. Uten kvinner – ingen barn - ingen fremtid. Så viktig er Mariakulten i den store sammenhengen. / **jph.**

DEL / 4

HØYALTERET

KORSET og
gudsbildene

Pilegrimsturen

Årets rytme

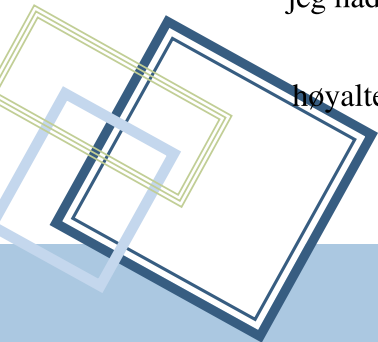
KORSET PÅ SANGEFJELL

Korset i Naturens Katedral har sin egen historie og sine egne fortellinger.

I ett av livets motbakker for mange år siden, dro jeg til fjells for å gjenfinne stillheten i meg selv. Underveis stoppet jeg ved Krøderen for å bade, – og der like under vannflaten fant jeg et rustent kjerrehjul som jeg fisket opp på land og tørket i sola. -

Fra min dypeste underbevissthet kom fantasier og bilder av kjerrehjulet som et nav i et kors. Jeg lot tanke bli til handling og pakket kjerrehjulet inn i en plastsekk, mens ulike løsninger svirret i hodet. På Ål kjøpte jeg materialer og verktøy for å gjenskape bildet jeg hadde fått på netthinnen.

Om kvelden – i månelys, snekret og formet jeg det første høyalterkorset og murte det fast på stedet som skulle bli et alter for helg og høytid på Sangerfjell.

Kjære Skaper, Frelser og Levendegjører

La oss besøke dine hellige steder, - For
sannheten kom ikke naken til verden. -
Den kom i symboler og bilder.

Som krefter i bevegelse - som sirkler av
liv - fra stråler av lys til ringer i vann

Herre: La oss oppleve deg i
Naturens Katedral

La sirkelen vitne om helhet - La sirkelen
gi oss energi - La sirkelen symboliserer
trofasthet -La sirkelen fortelle om
kjærlighet

Deg til ære - oss til liv! - amen

HØYALTERET og ekene

PERSONLIG leter jeg etter den sanne Gud bak bildene og de ulike projeksjonene av det usynlige. For å finne Gud er å møte seg selv! - med hilsen / jph

1. Mosebok 1,27 forteller at "Gud skapte mennesket i sitt bilde, i sitt bilde skapte han det ... " Og i 2.Mosebok 20,4 kan vi lese om hvordan Moses fikk åpenbaringen om de 10 bud på Sinaifjellet med følgende formaning: " Du skal ikke lage deg noen gudebilder, eller noe slags bilde av det som er oppe i himmelen eller nede på jorden .." De romerske keiserne og kirkefedrene gikk imidlertid utenom dette påbudet og tillot at bilder av Kristus fylte tomrommene etter de gamle gudebildene. Likevel har ingen sett Gud. Våre bilder av Gud er derfor forsøk på å gjøre det nærværende og usynlige, til noe visuelt og synlig.

Våre Gudsbilder henter sine motiver fra Jesu-troen og beretningene om ham. Slik har våre gudsbilder blitt malt og overlevert gjennom kirkefedrenes subjektive opplevelser og erfaringer med Gud. Psykologisk kan vi tenke oss at den samme utvelgelsen skjer i dag,

ved at våre favorittforestillinger av Gud alltid farges av våre bilder av oss selv. Slik blir våre gudsbilder projeksjoner av egne selvbilder. Det betyr at våre gudsbilder ikke er bildet av Gud, men historisk sett bare inntrykk og opplevelser om Gud.

De gamle forstod at det måtte være slik, derfor ble billedforbudet overlevert Moses med de 10 bud. I Islam er dette billedforbudet beholdt, mens det i den kristne tradisjon ble fjernet. Dermed åpnet kirken for kunstens og teologiens og politikens ulike gudsbilder, for å legitimere og forkynne den ene Gud med de mange ansikter. De ulike kirkesamfunnene og de forskjellige klosterordener er levende og livskraftige vitnesbyrd om gudsbildenes betydning for liv og lære. For det er en enorm forskjell på det rasjonelle maktbildet av Kristus som Herre og Far, og det milde bildet av Kristus som Hyrde og Tjener. Alterbildene i våre kirker forteller derfor mye om hvem vi er, og hva vi har ønsket å være.

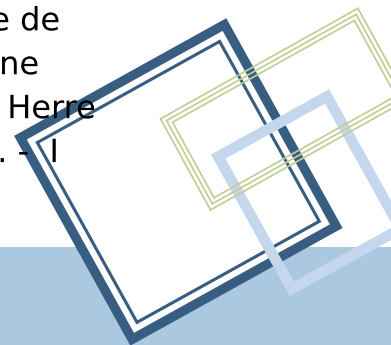
En spesiell situasjon året etter massakren på Utøya fikk meg til å gripe "pennen" på min faste blogg: www.janpetrus.wordpress.com. - Det gjaldt et innlegg i Vårt Land hvor debattredaktøren ville "demonisere" et leserinnlegg som hevdet at både Kjellandulyken og Utøya-terroren måtte forstås som Guds advarsler til verden og til oss. - Innlegget "*å kikke Gud i kortene*" malte med sterke ord bildet av en nærværende Gud som tar ansvar som hyrde og medvandrer i alle livets situasjoner, fremfor en dømmende Gud, som det første innlegget forkynte.

Begge bildene er imidlertid bibelske og begge gudsbildene har sine tilhengere som mener at deres Gudsbilde vil fortelle oss noe unikt om den guden som vi fornemmer, men ikke ser. - Problemet er bare at som i alle andre bilder, er våre og Bibelens modeller ikke sannheten i seg selv, men bare ulike fasetter av den sannheten man søker.

Skal vi være ærlige tegner Det nye testamentet, minst åtte ulike Gudsbilder, som hver for seg

representerer våre projeksjoner av Gud, men ikke Gud i seg selv. Våre kunstnere har forlenget skjønt dette, ved å fremstille ulike bilder av Gud på sine altertavler i ulike kirker landet rundt. Disse Gudsbildene har igjen preget våre forestillinger både om Gud og om teologi og lederskap.

For å illustrere poenget skal jeg fortelle litt mere om den surrealistiske dagen og natten da jeg fant det gamle kjerrehjulet i Krøderen og fikk ideen til å lage korset som jeg i måneskinn murte fast til en stor stein på kirketomten jeg hadde "arvet ansvaret for" på Sangefjell. - Bakgrunnen kunne ikke vært verre. Midt i en av livets store motbakker var selvtilliten nedslitt, energien uttømt og kreativiteten fullstendig flat. Jeg trengte å være alene. Jeg trengte påfyll. Jeg trengte noe fast å forholde meg til. - Så fant jeg kjerrehjulet, og alt ble annerledes. - Underveis fablet tankene omkring de åtte rustne ekene. Hva ville de fortelle meg? - Hele livet passerte revy. - I timene som fulgte møtte jeg min ungdoms Kristus som Herre og min Kristus som Dommer i mitt liv der og da. - I

det praktiske arbeidet følte jeg energien kom tilbake og jeg opplevde sterkt Kristus som Frigjører og fornyer. - Da måneskinnet kastet sin glans over fjell og kors kjente jeg intens på Kristus som Frelser i et lys av Kjærlighet. - Gjennom natten satte jeg ord på eget liv, ved å bære stein på stein til det uferdige alteret. Det gjorde godt. Underveis ble bildet av Kristus på korset for mine synder veldig sterkt - inntil solen stod opp i øst og lot sjelen favne Kristus som Far og som Tjener og den gode Hyrde i mitt liv. -

Det ble en spennende reise som jeg inviterer alle som besøker Naturkatedralen til å få oppleve. Bare la korset snakke til din sjel inntil sjelen gjenkjenner din Kristus som i et speil.

Bildet til høyre

fra den første påskegudstjenesten (1987) ved trekorset og steinhaugen som skulle bli Naturkatedralen Høyalter

DET DOBBELTE KORSET

Symbolikken i det gamle trekorset fra 1987 var mangfoldig. Det nye stålkorset er i et annet materiae, men med samme mangfold i symbolikken. - Kjerrehjulet med sine 8 eker står i krysset mellom to kors. Det ene litt høyere enn det andre.

Formen er ikke tilfeldig. I den natten jeg laget det første korset, måtte alt bli akkurat slik. - For meg forteller korsene om vår dobbelte natur. Til våre sterkeste sider, hører alltid en tilsvarende skyggeside som enten er ukjent, eller skjult for omverden. Livet med Gud er å akseptere dobbeltheten og å ta ansvaret for livet vi lever og livet vi har. Kjerrehjulet med sine eker minner meg også om våre ulike karakteregenskaper og ressurser. Budskapet oppleves tydelig og konkret:

**"Se deg selv. Bekjenn dine lengsler, og bli
Bekreftet i tro!"- Romerbrevet 3,24**

Det dobbelte og skinnende stålkorset på Sangerfjell er et sterkt vitnesbyrd om livets rikdom og kraft. Foran høyalteret fornemmer jeg – i noen øyeblikk av evighet – at tiden står stille: Korset forteller alt! – Må mange få oppleve det samme / jph

Til ettertanke:

ONDSKAPENS SKYGGE

En utrolig fremføring, skrev Aftenposten, etter allsangmøtet på Youngstorget etter 22.juli i 2011, hvor tusener på tusener sang: ”Barn av regnbuen” sammen med Lillebjørn Nilsen. Ett sterkt ønske og en inderlig bønn om at ondskaper skal vike for kjærlighetens kraft og den gudgitte lengselen etter fred som vi alle bærer på.

Ondskaper lar seg likevel ikke viskes ut. Retusjeringen av den menneskelige psyke falmer og sprekker under alle rosene. For hvor kommer ondskaper fra? spør mange. I mine øyne er svaret like enkelt som logisk. Ondskaper er frihetens pris. For i samme øyeblikk som den menneskelige hjerne utviklet evnen til å huske erfaringer og til å abstrahere sammenhenger i systemer og klassifiseringer. I samme øyeblikk oppstod menneskets frie valg til å velge mellom gode og dårlige erfaringer, eller mellom egne og andres interesser. Den frie vilje, er avhengig av denne kunnskapsbasen for å fungere, på samme måten som vår samvittighet beror på evnen til å huske og føle alt vi har opplevd, bevisst eller ubevisst.

Beretningen om Adam og Eva i Paradis, er den mytologiske fortellingen om dette kvantespranget i vår menneskelige bevissthet.

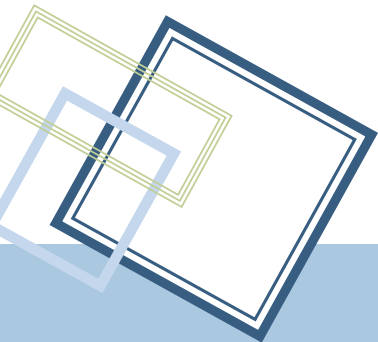
(Bilde fra Steinfjorden - ikke langt fra Utøya)

For i samme øyeblikk vi fikk friheten til å velge, ble mulighetene åpnet for å velge feil. Ondskaper er polariteten til det vi selv tror og kjemper for som det beste og det riktige og det mest rettferdige. Det er denne dimensjonen vi forsøker å kamuflere ved å gjøre alle mennesker gode, og alle onde til utilregnelige og sinnssyke.

Jeg har jobbet på psykiatriske sykehus. Jeg har deltatt på diagnosemøter og jeg har hatt hundrevis av samtaler med psykotiske og schizofrene pasienter. Ved å gå inn i deres "verden" har ofte mitt eget "normale univers" fortonet seg som galskap. For hva er det normale? – og hvem av oss er helt normal? – Jeg er ganske overbevist om at vi på nytt må integrere det onde i vårt verdensbilde, på samme måten som vil kjempe for det gode og for den betingelsesløse kjærligheten.

Rammene for tilregnelighet må utvides og ansvaret for hva vi gjør og hvem vi er må tegnes skarpere og tydeligere, for frihetens pris er ondskapers mulighet. Dette er budskapet fra det dobbelte korset. Dette er diskusjonen vi må ta../ jph

GUDS- BILDER

STYRKE
SIDER

SKYGGE
SIDER

DE ÅTTE EKENE

GUD som Herre - det første Gudsbildet.

Fra takmaleriet til Hugo Lous Mohr på fondveggen mot nord i Oslo Domkirke

Jeg husker min begeistring for mitt bilde av Jesus. Jeg var 16 år og ønsket Kristus som Herre og læremester i mitt liv. En leder jeg beundret. En autoritet jeg stolte på og med ett budskap som jeg gjorde til mitt. ” Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler ... ”
Matteus 28,19 ff

KRISTUS som Herre over folk og nasjoner, liv og død, skapelse og forløsning, har en sentral og viktig plass i kirkens liv og kirkens historie. Med Kristus som Herre ble Olav den hellige, Guds hærfører og sverdmisjonær ved slaget på Stiklestad i 1030. Siden har Gudsbildet av Kristus som Herre, hærfører og konge og korsfarer blitt både symbol og forbilde for tanker og handlinger fra urkirken til vår egen tid.

GUDSBILDET

av Kristus som Herre, inkluderer både kongen og krigeren med makt og rett til å bruke vold for å forhindre et større onde. Jesuittene hevdet for eksempel at: "Målet helliger midlet". Det er en tankegang som fremdeles dominerer Formålsetikken hvor en liten krig er å foretrekke fremfor en større katastrofe, eller mer populært: "Kan man lage omelett uten å knuse egg?" Slik gjenkjennes Herre-ideologien i alle analytiske og rasjonelle lederroller hvor det er resultatene som teller.

KUNSTNERISK

uttrykkes Kristus som Herre, eller som seierherre ved det tomme korset som forteller om Kristi oppstandelse og seier over døden. Enda mer konkret fremstilles Kristus som kriger og seierherre i nordskipet i det gigantiske takmaleriet i Oslo Domkirke, hvor Kristus med det tomme korset som våpen beseirer *"den store dragen – han som kalles djevelen, ved å kaste ham ut av himmelen og ned på jorden"*. Johannes Åpenbaring 12,9 - Det er et budskap som er velkjent for avislesere og nyhetssankere verden rundt den dag i dag.

Gud som dommer .. det andre Gudsbildet.

illustrert med Sodoma og Gomorra-motivet i Oslo Domkirke

Kristus som dommer er ikke blant mine favoritter av gudsbildene i Det nye testamentet. De evangeliske skriftbeleggene er heller ikke mange, selv om grunntanken om livets dobbelte utgang til henholdsvis frelse eller dom, gjennomsyrrer mange av tekstene som for eksempel i Jakobs brev 5,7: "*Dommeren står for døren ... og i v.9: La et ja være ja, og et nei være nei, så ikke dommen skal ramme dere!*" – Sammenhengen mellom frelse ved troen på Jesus eller fortapelse etter våre gale gjerninger, står imidlertid for meg som et uforløst paradoks.

Bildene som males for både ører og øyne av Kristus som dommer, er derfor både skremmende og maktfylte. - Sodoma- og Gomorra-motivet fra Skaperhvelvet i Oslo Domkirke illustrerer hva som kan skje igjen.. Den svarte solen i bildet ble for meg den sorte solen over Hirochima den 6.august i 1945 - Et motiv som engasjerte meg som prest i Oslo Domkirke. - Et tema som ytterligere forsterkes i trosbekjennelsens: ” -- *sitter ved Guds den allmektige Faders høyre hånd og skal derfra komme igjen for å dømme levende og døde .*” – Få gudsbilder har hatt sterkere innflytelse over liv og handlinger, samvittighet og skyldfølelse enn bildet av Kristus som dommer.

EKSISTENSIELT

dømmes den enkelte *allerede nå* , ved å avvise Jesu budskap, mens den endelige dom *ennå ikke* fullbyrdes før Han som sitter på tronen sier: ”Se, jeg gjør alle ting nye” – Johannes Åpenbaring 21.5 – Likevel ”males fanden” på veggen av både teologer og predikanter i alle kirkesamfunn ”her-og-nå”. Det er som om deres personlige behov etter struktur og orden, jus og rettferdighetsans overdøver Jesu enkle budskap om nåde og kjærlighet. Kristus som dommer er på den ene siden ett av de svakeste gudsbildene vi kjenner, mens det på den andre siden er ett av de sterkeste maktmidlene for tilpassning og underordning. Å gjøre seg selv til dommer i Kristi navn skapte middelalderens hekseprosesser, og nye fiende- og skremselsbilder om vantroens følger, til hellig krig og ondskapens akse i vår egen nåtid.

PSYKOLOGISK

tror jeg dette gudsbildet tiltrekker seg spesielle mennesketyper som projeksjoner og behov, etter orden og system, moral og rettferdighet. Deres oppgave er å vokte skaperverket fra å gå til grunne på grunn av menneskelig begjær og egoisme. Av redsel for det ukjente blir deres etikk moraliserende: *Du må, fordi at ...*, enten det dreier seg om religion, seksualitet, fortjeneste, klima eller økonomi og bærekraft, for bare å nevne noen av de mange arenaene hvor vi møter slike kvalitetssikrere for en vaktende og dømmende gud som speiler og legitimerer deres egen adferd. - Holdninger vi må og skal ta et oppgjør med.

Gud som frigjører .. det tredje Gudsbildet

Illustrert ved den "frihetsropende" altertavlen i hovedkvarteret til Kirkens Nødhjelp

Jesus som frigjører, opprører og reformator er et tydelig Kristus-bilde i Det nye testamente. Likevel har disse bildene av Gud ingen fremtredende plass i Kirkens forkynnelse. Kraften som startet det hele har blitt fanget av sin egen suksess. Slik har kirkene blitt tradisjonsbærere fremfor tradisjonsfornyere.

Psykologisk appellerer Kristus som frigjører og opprører sterkt til vår intuitive samvittighet når våre indre verdier og samfunnets lover og

moral er på kollisjonskurs. For her står eksemplene i kø for å følge samvittighetens stemme fremfor blind lovløydighet. Bildene av Jesus som helbreder på sabbaten, eller bildene av disiplene som brøt loven ved å plukke korn er legendariske. Jesu sosiale opprør ved å omgås fariseere og tollere og prostituerte er velkjente. Og Paulus oppsummering av Jesu politiske budskap i Gal.3,28

*”Her er ikke jøde eller greker, slave eller fri, mann eller kvinne.
Dere er alle en i Kristus Jesus”*

har vært drivkraft i mange sosiale opprør gjennom alle tider fra . De nytestamentlige forestillingene om Guds rike og håpet om den endelige fornyelse ved Jesu gjenkomst, har også ført til opprør og forsøk på å innføre Guds rike i egne ”stater” slik som i John Calvins gudsstat i Geneve fra 1541. Grunntanken her var at bare det som var tillatt i Bibelen skulle være tillatt i bystaten. Avvik ble strengt straffet, for opprørets etikk krever alltid at det som er godt for meg, er godt for verden!

Politisk har gudsbildet av Kristus som frigjører og reformator hatt stor betydning igjennom tidene. Teologisk har imidlertid den såkalte frigjøringssteologien hatt mindre gjennomslagskraft. Litt forenklet kan vi si at bildet av Kristus som frigjører har hatt større betydning og innflytelse utenfor kirkens rom, enn i kirken selv.

Fremtiden tror jeg vil løfte det radikale Kristus-bildet frem på verdensarenaen på en annen måte enn noen gang før. Vi ser det allerede innen New Age- og Alternativbevegelsen, og vi ser det enda tydeligere i nye måter å lese de gamle tekstene på. For å lese bibelen som litteratur og dramatekster innbyr til noe ganske annet enn å lese dem som Guds ord. Men dermed vil tekstene også frigjøres fra Kirkens rom og kirkens dogmatiske fangenskap. Den utviklingen har så vidt begynt, men vil neppe avta i den 20.århundre. For behovene er der. Tekstene er der, og opprøret mot kirkens tolkninger er for lengst startet. Gudsbildet av Kristus som frigjører kan derfor ramme kirken selv. Jeg tror det kan være sunt!

Gud som kjærlighet .... det fjerde Gudsbildet.

illustrert med Betlehemsmotivet fra takmaleriene i Oslo Domkirke.

Ingen av Kristusbildene av Gud er mer idealistiske og mer abstrakte enn bildet av Gud som frelser og Kristus som kjærlighet. For hvordan er det mulig å visualisere kjærlighet som det høyeste gode av alt vi kan forestille oss?

DEN LILLE BIBEL i Johannesevangeliet 3,16 sier det på denne måten: "*For så høyt har Gud elsket verden at han gav sin sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv.*"

Kjærligheten redder oss altså fra fortapelsen, samtidig som den gir oss evig liv. Men hvordan visualisere det evige liv, eller dens motstykke: Fortapelsen? – Igjen må vi ty til projeksjoner av egne erfaringer for å kunne si noe fornuftig om det umulige. For det livet vi kjenner er jo bare skyggebilder av den egentlige verden vi kan ane, som i et spill.

Svaret på denne utfordringen ble myten om Jesus fødsel, hvor den ubetingede kjærligheten mellom en mor og hennes barn, ”lar det foregå utvendig som er innvendig”. (Kierkegaard)

Kunstverket: Pieta av Michelangelo i Peterskirken i Roma, er ett av verdens fremste kunstverk om ”den ubetingede kjærlighet” – jfr. bildet, hvor korsfestelsen gjøres nærværende med sorgen som formidler. For vår felles erfaring er at sorgens smerte er kjærlighetens pris! Slik knyttes bildet av Gud som kjærlighet, til den ubetingede morskjærligheten som nesten alle kjenner. Jeg tenker derfor at vår hellige lengsel etter den ubetingede kjærlighet, er selve drivkraften bak den enorme Mariadyrkelsen som i dag blomstrer over hele verden.

Psykologisk sett visualiserer Gud seg som kjærlighet, gjennom fortellingen om Jesu fødsel. Guds barnet i krybben er da også et fantastisk bilde på at vi alle er skapt i Guds bilde, med en lysvei til sannheten og livet. Slik vil vi kunne oppleve som Paulus at: ” ... jeg lever ikke lenger selv, men Kristus lever i meg”. Gal. 2.20

Så handler livet med Gud om ”Tro, håp og kjærlighet” men størst av alt er ”kjærligheten”, skriver Paulus i 1.Kor. 13. – Slik oppleves gudsbildet av Kristus intuitivt som det viktigste og viktigste av alle gudsbilder i hele Bibelen. Samtidig åpner kjærlighetsbildet av Gud for våre egne erfaringer og egne bilder. For om Kristus lever i meg, trenger jeg kanskje ingen kirke og ikke noe presteskap for å kjenne Gud? – I stedet blir veien til Guds ubetingede kjærlighet veien til oss selv. For bildet av Gud som kjærlighet forteller oss at i hvert menneske finnes en spire til noe guddommeligt, som kan forandre alt.

Gud som frelser ... det femte Gudsbildet

Illusert med ett av de mange motiver fra Altertavlen i Oslo Domkirke.

Kristus som frelser, er kirkeguden fremfor noen av de andre gudsbildene. Gud som Skaper og Herre møter vi i naturen. Gud som kjærlighet og Frigjører snakker til oss gjennom samvittigheten. Gud som Far gjenkjenner vi på godt og vondt i våre egne nære relasjoner, mens Gud som offer og som Frelser legitimerer og bekrefter den kirkeskapte virkelighet.

"Jeg er veien sannheten og livet", sier Jesus i Johannesevangeliet 14,6:

”Ingen kommer til Faderen uten ved meg. Hadde dere kjent meg hadde dere også kjent min Far. Fra nå av kjenner dere ham og har sett ham.” –

Slik blir kirkens frelsestro både et veikart og et frikort til det nye Gudsriket som venter, allerede nå, men ennå ikke! – Altertavler som fremstiller Jesus lidelse på korset, eller det tomme korset som symbolet på Jesu oppstandelse, forteller sterkt og uten ord om livets dobbelte utgang, til enten død eller frelse.

Psykologisk er forkynnelsen av livets dobbelte utgang en forutsetning for troen på Kristus som Frelser. Kirkens oppgave og forkynnelse skal hjelpe oss både fra noe, og til noe. – Budskapet kan imidlertid ikke bevises, bare mottas i tro om noe som kan sanses og erfares, men ikke sees. – For å gjøre det usynlige synlige, ble livsritualene viktige veivisere og kirkearkitekturen mektige vitnesbyrd om Kirkens oppdrag og oppgave. – Gjennom tidene har imidlertid synet på Kristus som Frelser vært situasjonsbestemt og betinget av samtidens historieforståelse og verdensbilde. Vitnesbyrd som ikke minst kirkekunsten bærer tydelig preg av. Likevel står gudsbildet av Kristus som Frelseren, sterkt i de troendes bevissthet. Spørsmålet er bare om ”møtet” mellom mitt bevisste JEG og Den annens DU (Martin Buber) skjer i det ytre eller det indre rom. Eller fra en Gud utenfor oss, eller fra en Gud inne i oss? I begge tilfelle kreves en fullstendig overgivelse til noe annet og større enn meg selv. Det eksistensielle og personlige spørsmål blir da: Kan jeg i en slik situasjon bare godta at jeg godtas som jeg er?

Budskapet om Kristus som Frelseren, er etter mine begreper både unikt og universelt. Om det skal forstås historisk eller mytologisk, eller som virkelig eller symbolsk, er egentlig ikke så viktig synes jeg. Det viktige er at det kristne frelsesbegrepet sier noe vesentlig om vår egen begrensning. Av oss selv kan vi verken bli fullkomne eller frigjort fra det livet vi kjenner. Bare ved å åpne for universets krefter og skapende energier kan vårt bevisste jeg, transformeres og endres til en ny bevissthet hvor ”alt blir nytt!” (Joh.Åbn. 21,5) – *For meg er det dette som livet handler om!*

Gud som far .. det sjette Gudsbildet

Motiv fra husalteret om Emmaus-beretningen, av Petter Mohn

Ingen av Gudsbildene i Det nye testamentet er så maskuline som bildet av Gud som Far. Jesu mor var Maria, - en alminnelig kvinne i samboerskap med Josef. Jesu far var Gud, den allmektige, himmelens og jordens skaper.

GUD tegnes både som den allmektige og *gavemilde* Far som dere har i himmelen, Matteus 7,11, og som den *omsorgsfulle* Far som elsker sine barn og ikke vil at en eneste av disse små skal gå *fortapt*, Matteus 18,14

-

eller som den rause og gode Far som med åpne hender og lavmelt stemme sier: *"I min Fars hus er det mange rom"* - med plass til alle..., (Joh. 14,2) – Gud som Far speiler den sosiale og trygge familiefaren som vil alle vel, og som kjemper for et godt liv for seg og sine. Forholdet mellom Kristus og hans etterfølgere, er som forholdet mellom Kristus og Gud.

Konsekvensen er et "familiefellesskap" som aldri kan brytes verken fra Gud eller fra oss som Guds barn. Den kristne dåp til Faderens, Sønnens og Den Hellige Ånds navn, synliggjør dette mer enn noe annet.

Psykologisk kan vi si at bildet av Gud som Far, tilhører en annen tid enn vår. Derfor tones farsbegrepet ned i forkynnelsen, vel vitende om at selve begrepet "far" skaper dårlige assosiasjoner hos mange. Sosiologisk kan vi nesten snakke om at vår samtids mange alenefamilier bare illustrerer Guds fravær i en sekularisert verden. Behovet for oppmerksomhet er imidlertid konstant. Der Gud er ute har derfor coachen og pedagogene og livsveilederen kommet inn.

Kunstnerisk har Petter Mohn i en av sine alberttavler grepet dette poenget, ved å skulpturere Kristus som den gode medvandrer omgitt av Emmausberetningen fra Lukasevangeliet 24,13 ff. Her kan vi lese om hvordan to av disiplene på flukt etter påskehendelsene i Jerusalem, plutselig får følge med en fremmed medvandrer. Som en god pedagog og coach lytter han til deres opplevelser inntil han langt om lenge utbryter:

"Så uforstandige dere er .. " Deretter ble han overtalt til å spise aftens med dem, og blir under måltidet synlig som den han var ..

I slike relasjoner opplever jeg som sjelesørger og coach at det samme skjer i dag. - Gud som Far har bare blitt erstattet av en kjønnsnøytral og respektert hjelper. – Funksjonene er de samme. Bare begrepene har blitt omskrevet.

Gud som tjener .. det syvende Gudsbilde

Skjærtorsdag har en dirrende undertone. - Under aftenmåltidet sammen med disiplene reiser Jesus seg og begynner å vaske deres føtter. På ikonet av ukjent kunstner, uttrykkes Jesu betydning ved at han er større enn disiplene. Samtidig viser han sin ydmykhet ved å utføre en tjeners arbeide. Apostlene sitter i en halvsirkel på tre plan, og Peter sitter øverst. De representerer hierarkiet. Men det er Jesus som slutter sirkelen, der han står med føttene på det nederste planet hos den laveste apostelen mens han vasker føttene til Peter, den øverste. Jesus gir dem et eksempel, og viser dem hvordan de skal tjene hverandre.

Jeg beundrer evangelieberetningen om Jesus som fotvasker i Joh.13,1 ff. - Kunstnerisk egner motivet seg sterkere som psykodrama, enn som maleri. Så har også mange kirkesamfunn egne ritualer for fotvaskingen på Skjærtorsdag. For det å vaske hverandres føtter er en sterk påminnelse og et viktig budskap om Kirkens egentlige budskap i verden.

Psykologisk appellerer gudsbildet av Kristus som tjener, til "*hjelperen*", i oss alle. Vi gjør ikke gode ting fordi vi er snille, men fordi det gjør oss godt å gjøre andre godt! - Erfaringene viser vel at omkring 80 prosent av oss føler det slik. Likevel har andre gudsbilder vært viktigere i kirkens forkynnelse, enn tjener og diakonimotivet. Bildene av Kristus som tjener og Kristus som kjærlighet, har mange fellestrekk. Ett av dem er at begge individualiserer Gud til den enkeltes selvfølelse av gudskraften i dem selv.

Gud som hyrde ... det åttende Gudsbilde

Illustrert med den gamle altertavlen i Lierskogen Kirke

Ingen av våre gudsbilder synes mer avbildet og mer elsket av folkereligiositeten enn Jesus som den gode hyrde. Som vanlig er det Johannes-evangeliet med sin historiske avstand fra de andre evangeliefortellingene, som tegner gudsbildet mest tydelig og skarpt ved å legge følgende ord i Jesu munn:

"Jeg er den gode hyrde. Den gode hyrde gir sitt liv til for sauene" 10,11 og deretter: "Jeg er den gode hyrde. Jeg kjenner mine og mine kjenner meg." 10,14

Historisk har dette gudsbildet sine røtter i de langt yngre evangeliene til Matteus og Lukas i beretningen om sauebonden som mistet Matteus og Lukas i beretningen om sauebonden som mistet en av hundre sauer, og som valte å forlate alle de andre for å finne den ene, Og når han finner den bortkomne sauen blir han glad og legger den på skuldrene sine for å bære den hjem. Lukas 15,5

Kunstnerisk har dette vært et yndet motiv gjennom alle tider. Selv husker jeg søndagsskolebildet av Jesus med et lam over skuldrene, som om det skulle vært i går. Bildet hang over sengen og var enkelt, men gripende i sitt budskap. -

Jeg passer på deg. Jeg mister deg ikke. Den gode hyrde er verken dommer eller herre, opprører eller frelser. Han er bare god og betingelsesløs lojal overfor alle sine.

Psykologisk appellerer hyrdebildet til alle mennesker, men kanskje mest til dem som søker trygghet og ”englevakt” over sine liv som små barn hos sine foreldre. ”Jeg kjenner mine, og mine kjenner meg” sier Jesus. Her møtes våre dypeste behov etter tilhørighet og trygghet med en uslåelig forsikringsavtale. Som en projeksjon skaper gudsbildet et trygt univers hvor den gode hyrde/den gode hjelper alltid sikrer dem som følger ham og hans organiseringer. Hele relasjonen og gudsbildet synes å bygge på en aktiv tillit og en passiv underkastelse overfor hyrden som den absolutte leder. Ikke tilfeldig brukes hyrdetittelen som metafor for både prester og biskoper i alle verdens kirker.

Personlig opplever jeg glansbildet av Kristus som Hyrde, som litt forhistorisk. Hyrden gir alt, men krever lite til gjengjeld. På mange måter kan hyrdebildet sammenliknes med dagens engleinteresse. Våre engler og hjelpere er alltid rundt oss. Forskjellen er bare at hyrden finner du i kirken, mens englene er dine egne. I begge tilfelle umyndiggjøres vårt eget ansvar.

Kanskje er det derfor engletroen blomstrer i en verden som skremmes av fremtiden?

A wide-angle photograph of a vast, open landscape. In the foreground, a dirt path leads through low-lying, reddish-brown vegetation. In the middle ground, a person in a blue jacket stands near a rocky outcrop. The background features rolling hills and a body of water under a sky filled with large, white clouds.

En liten veiledning om en liten PILEGRIMSVANDRING

Pilegrimsvandringen

over Sangefjell har fem etapper og fem faser for egenutvikling og personlig vekst. Som Pilegrimer vil vi:

Være underveis. Hver etappe henter livsvisdom og tankegods fra Kirkens urgamle skriftemålstradisjon, som innbyr til en fjellvandring i tiden, og likevel utenfor tiden her-og-nå.

Være i bevegelse - både på den ytre arena og i våre indre landskaper. Det kreves mot til åpenhet for å motta. For dialogen mellom de ytre bilder og våre indre erkjennelser om splittelsen mellom det vi er og det vi ønsker å være er en og samme prosess.

Være lyttende til samvittighetens erkjennelser. Veien til sjelen går fra ytre opplevelser til personlige erkjennelser og fra personlig erkjennelser til private bekjennelser overfor Gud og vår egen samvittighet.

Være omfavnet og ett med naturens mektighet. - Ute i Naturens Katedral - blir vær og vind og naturens mangfold, et tydelig budskap om bærekraft på det ytre plan, og om helse og helhet mellom ånd, sjel og legeme på det indre plan.

Være åpen for sjelens vindstillhet og visdom. - Både den ytre og den indre reisen kan deles og berikes gjennom den gode det gode og ordløse fellesskap med andre medvandrere.

2:08:10

3.26 km

Når du starter anbefaler vi å lese langsom igjennom vår lille veiledning før du begynner å går litt oppover og vestover langs Sangefjellveien.

1. ETAPPE

innbyr til en enkel og innholdsrik fjelltur av ca. en times varighet. Passer for nesten alle. Nødvendig med turklær og godt fottøy. – Turen begynner på den store parkeringsplassen ved Turrhaug langs Sangefjellveien. Her starter skiløypene om vinteren og fotturene sommerstid. Gratis parkering.

FØR START / peccator

*Tenk etter **hvorfor** du ønsket denne turen. - Spørr deg selv om dagene som kommer og går er selve livet, eller om livet er noe mer enn det livet du kjenner. - Om du føler på noen lengsler. - Prøv å forstå at lengselens drivkraft kanskje har sin kilde i splittelsen mellom det du er og det du føler behov for å være. - Den uro som dette kan medføre er ifølge skriftemålstradisjonen selve kjenne-tegnet på deg selv som **peccator / synder** – eller det **splittede menneske, som søker sin fred som pilegrim**.*

2.ETAPPE

er en rask og tung oppstigning
fra Sangefjellveien
til pilegrimsvarden ca.1040 moh

Underveis

vil du oppleve de samme fasene som under oppstigningen til Sinai-fjellet i Egypt. Første stopp er ved et stikryss og en liten parkeringsplass ved Åsgaard. Her står også det første Pilegrimsskiltet. – Ta veien og deretter stien oppover og oppover til du har passert tregrensa. etter ca. 10 - 15 minutter. – Her åpner landskapet seg for en liten bekk og en naturlig pust i bakken.

TID TIL ETTERTANKE / **contritio**

*Det er i tilfelle helt naturlig. Herfra ser du mot Langevann og Naurkatedralen der veien butter. Veien dit krever innsats. Grenser vil utfordres og du får kanskje kontakt med det skriftemålstradisjonen kaller: **hjertets anger for konsekvensene / ”contritio”**. - Som pilegrim finner du deg en plass med utsikt og lar tanker og følelser, fantasier og assosiasjoner komme å gå. - Her er du åpen og mottagelig. - Det kroppen forteller i bilder og ord vil deg noe godt. - Du er i bevegelse for å bli beveget. -*

3 ETAPPE

**begynner med å løfte
blikket mot vest
og den høyeste
Pilegrimsvarden på 1136 moh**

TIL ETTERTANKE / confessio

*Før du fortsetter finner du en stein som er spesiell og liten nok til å kunne bæres. - Sett deg med steinen på et godt sted og la øynene utforske din nye skatt. - Tenk tanken på at steinen er ditt speilbilde. - Spesiell, unik – totalt annerledes enn all andre steiner i fjellheimen. - La fingertuppene oppleve alle former, kanter, utspring, sår og naturlige flater. - La assosiasjoner og bilder og følelser flyte fritt. - La din samvittighet kjenne på glede, sorg, bitterhet, sinne, kjærlighet, håp, tilgivelse og liv. - Vit at dette er ditt liv. - **Bruk steinen som hjelper til å gjøre det ubevisste bevisst, og det bevisste til din: bekjennelse / ”confessio” om det du er og det du ønsker å vær e.***

Etter en stille stund

fortsetter du den rødmerkede stien oppover og oppover. Hold til venstre og lett sydover hele tiden, men ta ikke av. Du skal helt opp til den høyeste varden mot syd på dette strekket. En gange på ca. 25 minutter.

4.ETAPPE

er turens høydepunkt.

Nå er tiden inne til å legge fra seg steinen, og å føle på lettelsen over å kaste fra seg noe som tynger

TREKK PUSTEN - slå ut med armene ...

Vel oppe ved Pilegrimsvardenvarden favner du et veldig panorama. Her ser du Skogshorn mot nord, Nyseterfjell mot øst og Rødungen og begynnelsen på Hardangervidda mot syd. – Du føler deg litt varm og like naturlig føles det godt å kunne legge fra seg steinen du har båret på. Legg den på varden. Her har mange bedt en bønn før deg.

TID FOR KURSENDRING / absulatio

Nå skal kursen endres. Symbolsk ved å motta tilgivelse / absulatio for dine bekjennelser, og geografisk ved å skifte kurs fra vest til syd. – Fra Varden går en liten sti på fjellryggen sørover. Følg rødmerker og småvarder. Her er tid til å puste ut, nyte utsikten og la lettelsen fylle deg. – Etter vel 20 minutter er tiden inne til å brette av mot Naturkatedralen. Velger du å fortsetter rett frem havner du på Tullestølen ved Rødungen.

5. ETAPPE

er honør-strekket for
vår lille pilegrimsvandring.

Nå åpner fjellet og verden seg.
Du er velsignet og til velsignelse.

NY RETNING - nytt liv / Santificatio

Nå er kursen endret. Symbolsk i ditt indre liv, og geografisk ved å skifte kurs fra vest til syd. - . – Fra Pilegrimsvarden går en liten sti på fjellryggen sørover. Følg rødmerker og småvarder. Veien er lett å gå, - du opplever å være velsignet Det er tid til å puste ut, nyte utsikten og la lettelsen fylle deg. – Etter vel 20 minutter er tiden inne til å brette av mot Naturkatedralen. - Velger du å fortsetter rett frem havner du på Tullestølen ved Rødungen / bildet.

Til Naturkatedralen som Pilegrim

Nedstigningen fra Sangefjellplataet mot tregrensa går lett. Pass på rødmerkene og ta av til venstre, deretter til høyre når du møter høyspent-mastene etter ca. 100 meter. **(bildene)** - Like etter treffer du den første hytta, og så er det bilvei ned-over til Naturkatedralen. - Hele turen tar en drøy time fra du startet fra Turrhaug.

"I dag har vi prøvd Pilegrimsløypa som ender her ved Naturkatedralen.

En nydelig tur som avsluttes på et flott sted.

Rett og slett en deilig dag i Guds vakre natur.." 10.juni-04

Vel fremme ved Naturkatedralen

oppfordres du til å ta deg en runde i kapellene med mobilen som guide, jfr. www.naturkatedralen.no - for å orientere deg litt i Naturkatedralens rike symbolverden. Om barna har lyst kan de bare ringe i kirkeklokka, eller tenne lys i kapellene, eller du lager et grillbål på rasteplassen for deg og dine - før du skriver et hilsen i Gjesteboka for kommende generasjoner.

Veien "hjem" til bilen

går langs Sangefjellveien i retning nordover og tar ca. 20 minutter. – Det finnes også en grønmerket pilegrimssti fra Naturkatedralen og nedover til Langtjørnt, og deretter frem til parkeringsplassen på Turrhaug. Denne turen tar ca. 60 minutter i tildels ulendt terreng.

ÅRETS RYTME

og ritualer .....

med snø og uvær,
og bønnelys i Katedralen

MIN PÅSKEMORGEN

JEG våkner med solen. Himmelranden rødmer mot øst. Gjennom de store vinduene eksploderer lyset og fyller hele rommet. Det er enten å gi seg over, stå opp å strekke seg mot dagen, eller begrave hode under dynen og gjemme natten en time til. Hver morgen på hytta gjentar det hele seg. Noen minutter etter ringer vekkeklokken. Dagen har begynt. - På øret lyder den vakre salmen: "Påskemorgen slukker sorgen til evig tid .. "

TEOLOGEN i meg leser Jesu-fortellingen som det synlige vitnesbyrdet i historien, men likevel utenfor tiden om den egentlige historien i historien. - Det betyr at påskeukens drama er naturens og lyset og livets uendelige historie om det eneste livet vi kjenner og er bestemt til å leve. Hver eneste vår skjer underet på nytt. Livet våkner og nytt liv blomstrer. I påsken skjer det samme underet og den samme oppstandelsen. Å gripe Jesufortellingens indre dynamikk, er å forstå livet litt mer og litt annerledes enn bare for noen vinterdager siden. Livet begynner, allerede nå, men ennå ikke ... /jph-

Draumepåske

HISTORIEN OM en ...

JEG er på hytta for å feire pinse med European Song Context. - Jeg så semifinalen i går og gledet meg over både den norske innsatsen til Margareth Berger, og at mangfold og kvalitet ser ut til å bli bedre og bedre år for år. I morgen pinseaften braker selve finalen løs. Dermed blir Grand Prix det store enhetssymbolet for Pinsefeiringen i Europa. -

Det må være en skjebnens ironi eller skjebnens mesterstykke at programmets tema og Pinsens budskap er totalt sammenfattende i både ord og mening: "WE ARE ONE" lyder det fra Malmø. "Vi er alle ett i Jesus Kristus" lyder det fra Johannes-evangeliet. - Pinsen er festen for å feire at Den Hellige Ånd gjorde ordene tilgjengelig på alle språk, slik at alle skjønnte hverandre. European Song Context er den store festen da alle skjønner hva alle synger om, fordi musikken og kjærlighetens språk taler til hjertene og ikke må oversettes. - Jeg synes det er veldig interessant - Beste hilsen og God Pinse / jph

PINSE i fjellet

**SOMMER og
pilegrimsvei
I ÅPNE LANDSKAP**

FJELLMESSE og klokkeklang

2. søndagen i august ...

EN VIKTIG FORTELLING

I dag er det den andre søndagen i august. Jeg planlegger en «vandregudstjeneste» i Naturkatedralen.

Jeg gleder meg. Ikke minst til å kunne åpne manges øyne for alt som sies uten ord. - Derfor skal vi begynne med halvsirkelen i stein mot vest og åpningen mot øst. For ingenting er tilfeldig. Når sola står opp en vakker augustdag. Da vil vi som besøkende oppleve solstråler som leker seg mot blankt stål. Som en antenne mot lyset vil Korset viske sine hemmeligheter til oss om den andre siden. - For livets motstykke er evigheten. Livet på den andre siden av alt vi vet og alt vi fornemmer. Livets «noe annet» er ett av livets største mysterier, og ett av livets største kilder. Lengselen etter våre kjære som har gått bort. Lengselen etter den ultimate fred. Lengselen etter kjærlighet og enhet med alt og alle.

«For da lever jeg ikke selv, men Kristus lever i meg..» Gal. 4,1

Om folk lytter vil jeg bli engasjert. Begeistret vil jeg påvise sammenhengen mellom de fire skikkelsene i Skapelseskapellet og de 8 Ekere i Stålkorset. Her bekreftes våre liv og vår personlighet i livets store «bingo-spill» Fra unnfangelsen til våre liv nå, er alt programmert.

Vår skjebne er bestemt. Vår oppgave er å bli det vi er. *"For vi er skapt i Kristus Jesus til gode gjerninger, som Gud på forhånd har lagt ferdige for oss for at vi skulle gå inn i dem."* - Ef.2:10

- Slik vil Katedralen fortelle oss sitt budskap. / jph

Fra fjell til fellesskap:

HØST

HØSTFERIE

HØSTFARGER

VINTEREN KOMMER – men ennå ikke!

DESEMBER OG JULEAFTEN

JULENS SKATT

Aldri før har jeg opplevd en så sekularisert Jul. - I det offetlige rom er Jesus blitt fredløs. - I mange kommuner har Skolens julegudstjenester, barnehagens sangritualer og sykehusprestenes korridorandakter med ett blitt skambelagt og uønsket av troskrigere som vil tømme livsrommet for alt de ikke forstår. -

Derfor dro jeg til fjells for å finne rom for mine religiøse symboler som kors og krybbe, helliggjørelse og samvittighet.

Når jeg snakker om Julen som livets forstørrelsesglass og livets under, slår mine tilhørere blikket ned og rødmer inntil de opplever at alle lytter og ingen ler. Da klapper de og ber meg fortelle mer.-

Da blir teologen i meg blir stolt og glad. Jeg bærer på en fantastisk skatt som møter verdens lengsel. Jeg må bare ordlegge meg annerledes enn de gamle andaktsbøkene og mine egne prekensamlinger. - Jeg må snakke om Julens symboler på en annen måte. Vintersolvervet, tidspunktet da solen snur og julens dypeste mening er to fortellinger om det samme budskapet. Fortellingenes dypeste kjerne handler om Endring og Nyskapelse. - Å erkjenne symbolikken er å åpne dialogen for alle våre lengsler, ved å gjøre det ubevisste bevisst og det skjulte synlig. Men beste hilsen / jph-

A night scene with a path lit by torches. The path is illuminated by a bright light source, possibly a fire or a large lamp, creating a strong glow. Two torches are visible in the background, held by figures. The overall atmosphere is dark and mysterious.

**NYTT ÅR
OG
FAKKELSAMLING**

DEL / 5 - innvielsen, opplevelser , minner

Den første
Klokke-
støpulen
fra 1984,
med det
opprinnelige
Høyalterkorset
fra 1987
i bakgrunnen

ILDSJELER FRA STARTEN PÅ 1980- TALLET

Hytteier
Jan Petrus
Hagberg

og

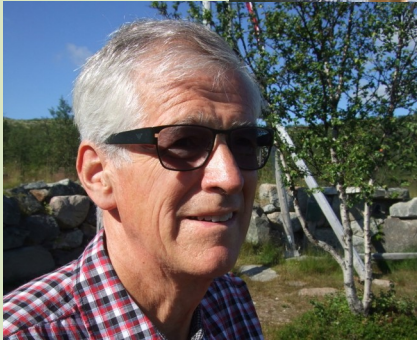
Hytteier
Ingvar Lyche

Hytteier
Elsa Lund
Guldsvaag

og

Grunneier
Torstein Breie

Hytteier og
initiativtaker:
Landbruksjef -
Johan Lyche

2001 / Det første bispebesøket:

INNVIELSEN

2.september 2001 gikk en gammel drøm i oppfyllelse for noen ildsjeler og for hyttefolket på Sangefjell. - Da ble landets første naturkatedral velsignet av biskop Sigurd Oseberg i Tunsberg bispedømme (1990-2002). - Det skjedde i pøsende regnvær. Biskopen understreket at han aldri hadde opplevd noe lignende. Han poengterte at de tradisjonelle takmaleriene, her var erstattet av åpen himmel som gir oss velsignelsen i det å bo i et land uten vannmangel.

Begivenheten startet med prosesjon fra den gamle offersirkelen ned mot Langevann. Her var det tent bål som gav lys til alterlyktene på Høyalteret. - Tross været hadde vel 200 mennesker møtt opp til den historiske handlingen på Sangefjell.

GAVEN OG GAVENE

Sangeffjell Naturkatedral ble til og realisert med kirketomt fra grunneier Torstein Breie og økonomisk støtte fra hytteeiere og Kirkekomiteen for den opprinnelige foreningen for Rødungen Fjellkirke, foruten et større bidrag fra Opplysningsvesenets Fond.

Selve arbeidet begynte spontant etter ider- og planskisser av hytteeier og tidligere residerende kapellan i Oslo Domkirke, Jan P. Hagberg - som ikke minst brakte med seg inspirasjon fra Domkirkens rike symbolikk.

Slik ble Naturkatedralen bygget som den fremstår i dag. Symnolsk - som en del av innvielsen ble høyalteret for eksempel påbygd med steiner som hyttefolket brakte med seg fra sine egne områder.

Det samme gjaldt Kirkerommet som er omkranset av en voll av kjempestener fra hele Sangeffjellområdet. I den massive halvsirkelen er det bygget inn seks lyskapper med symbolikk fra henholdsvis Det gamle - og Det nye testamentet. .. For å sikre muren fra utsiden måtte mere enn 50 billass med fyllmasse skaffes og bringes av den utrttelige hjelper og grunneier Jan Dalseide

På bildet får biskop Sigurd Osberg en innføring om forhistorien som følger

Det enkle korset fra 1987 med den sterke symbolikken, på en øde stein på vidda, vakte nysjerrighet og langsomt interesse og oppmerksomhet. -

Senere skulle korset bli kronen på høyalteret fra 2001 og til inspirasjon for en smykke-kunstner som laget et anheng i sølv og et "hyttekors" i tinn for alle som ønsket seg et varig minne. - Det samme skjedde med fotografene i alle aldre som tok bilder som de ikke ville være foruten. - Noen av dem finner du igjen i denne boka.

I 1988 begynte ildsjelene å holde gudstjenester, fremfor de tradisjonelle påskeandaktene ved klokkestøpulen. - Det ble en merkelig opplevelse. Under våre liturgiske kapper pakket vi oss inn i så mye varmt tøy som mulig. Vi så sikkert underlige ut, men folk kom. Først noen få, så noen flere og tilslutt en liten hyttemenighet. - Min kollega fra Domkirken i Oslo, Diakon Elsa Lund Guldsvaag var den som holdt det hele i gang. Hun gav aldri opp. - For henne og mange av oss andre tente Naturkatedralen en ild som ennå brenner.

Visjonen om en

Naturkatedral ble unnfanget mot slutten av 1990-tallet.

Det skjedde etter en forelesning på kirketomten om "Kvalitet og Ledelse".

Underveis vurderte vi planene om kirkebygg. - Engasjementet var stort, inntil en utbrøt: Ikke ødelegg naturen.

Bruk himmelen som tak og naturen som altertavle. Her er det en Katedral allerede"

- Slik ble ideen født ...

Århundreskiftet gav

ny næring til visjonen. -

Gamle og nye pådrivere engasjerte seg sterkt. En enkel skisse ble laget.

Ringmuren målt opp og markert med tau, - og Jan Dalseide med sin store

gravemaskin engasjert. - Det meste skjedde muntlig. Sten

på sten på funnet og vurdert og plassert, - før vollen ble forsterket med jord.

BYGGET OG VELSIGNET

Søndag 2.september 2001 ble en regnfull stor dag. Alt var planlagt i detalj. En stor skare av prester og medhjelpere i prosesjon fra den gamle steinsirkelen - i skrenten ned mot Langevann - opp til høyalteret med tente fakler og prosesjonskors for anledningen. - Regnet velsignet alt og alle med sine byger av vann. - Kirkeklokken i Støpulen sendte sin klokkeklang over fjell og hytter. - Alle klappet og smilte til hverandre. Alt var ferdig og klargjort for biskopens velsignelse.

Før innvielsen hadde det vært sterke diskusjoner. Ildsjelene ønsket Naturkatedralen vigslet som et hellig sted til evig tid. Biskopen hadde nølt. En vigsling av et stykke natur, var ukjent praksis i Norge. Det hadde også betydd åpen vei for alle kirkelige ritualer i Naturkatedralen. Resultatet ble nei til vigsling, men ja til innvielse og en kirkelig velsignelse. Slik ble det, og slik er det fremdeles.

På bildet biskop Sigurd Osberg som forretter ved Høyalteret.

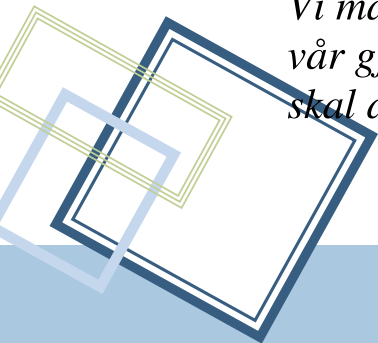
BISPESTOLEN

Naturkatedralen har sin egen Bispestol for å understreke den sterke tilhørigheten til Tunsberg Bispedømme. - En stor stein formet som en naturlig stol med sete og rygg, ble omhyggelig ettersøkt og funnet og transportert til kirketomten.

Under innvielsen ble bispestolen behørlig tatt i bruk av biskop Sigurd Osberg, mens den selvoppnevnte paraply-tjener Jan Dalseide i bunad, skjermet den biskoppelig skrud så langt det lot seg gjøre.

Senere har tradisjonen fortsatt ved hvert eneste biskop-besøk. Naturkatedralen innvielse kom i forkant av klimadebatten og dens teologiske konsekvenser 15 år senere. En sammenheng ikke minst pave Franz ble en sterk talsmann for med sitt anerkjente klimabrev Laudate Si, fra 2015, hvor han bl.a. sier:

"Det er mange ting som må endre kurs, men det er først og fremst vi mennesker som må forandre oss. Vi mangler bevissthet om vårt felles opphav, om vår gjensidige tilhørighet, og om en fremtid som skal deles med alle."

2007 - NYTT HØYALTERKORS OG NY PORTAL

En Katedral blir aldri ferdig. Heller ikke Naturkatedralen. - Etter 20 år begynte det gamle trekorsset med sitt spesielle kjerrehjul og tæres av tidens tann. - Løsningen ble et nytt kors med samme design i stål som ble laget og ferdigstilt for montering ved Haatech as på Hokksund, - med hjelp og støtte fra daglig leder Arild Hope.

Samtidig var grunneier og tannlege Svein Bekkestad i gang med en ny portal hjemme på gården i Ål. - Ideen var å forene den gamle klokkestøpulen med en inngangsport, som minnet om det gamle, men likevel var ny. - En dag i august ble både kors og portal montert av et lite dugnads-gjeng. - Et nytt kapittel var begynt ...

2006 / Det 2. bispebesøket:

ENDELIG LOV med bryllup

Det tok ikke lang tid etter innvielsen og velsignelsen i 2001 at de første parene spurte om lov til å bli viet og velsignet i Naturkatedralen. -

I mellomtiden hadde Tunsberg Bispedømme fått sin første kvinnelige biskop i Laila Riksåsen Dahl. (2003-2014) - Året etter i 2004 oversendte Kirkekomiteen en forespørselen til Tunsberg Biskop om vigseltillatelse og fikk avslag med følgende begrunnelse: Biskopen ønsker ikke flere alternative vigselsteder i tillegg til eksisterende tillatelse til å bruke Slottsfjelllet i Tønsberg. - Kirkekomiteen anket avgjørelsen begrunnet i " Kirkemøtets " alminnelige bestemmelser for vigsel" som lyder: "*Handlingen finner sted i kirken eller på annet gudstjenestested som etter biskopens avgjørelse kan brukes til vigsel*". - Nytt avslag kom etter en tid fra Prosten i Ål med ny begrunnelse: "Bispemøtet har i sak 24/03: "Forslag til ny liturgisk ordning for vigsel" ønsket følgende inn i Alminnelige bestemmelser pkt. 3 "*Handlingen finner sted i kirken eller på et annet gudstjenestested som etter biskopens avgjørelse kan brukes til vigsel.*" - Dette ble også ordlyden da Kirkemøtet vedtok nye "allminnelige bestemmelser for vigsel" i fjor høst. Jeg har presentert saken for biskopen som presiserer at Sangefjell Naturkatedral med dette ikke godkjennes som et egnet sted."

Etter en intens brevveksling roet imidlertid det hele seg i 2005, før den årlige Pilegrimmessen i august samme år hvor biskopens brev om innvilget tillatelse som vigselsted, ble kunngjort. - Året etter gjestet biskop Laila Riksåsen Dahl (bildet), Naturkatedralen og holdt fjellmessen i august i 2006. - Det følte som en naturlig og riktig avslutning på en vanskelig sak.- Etter dette arrangeres det både dåp og vigsler når noen av hyttefolket eller deres familie og venner ønsker det.

2017 / Det 3. bispebesøket:

PER ARNE DAHL

Tunsberg Bispedømme fikk ny biskop igjen med den populære mediapresten Per Arne Dahl (2014-2018) i bispestolen. - Han måtte naturligvis også besøke Naturkatedralen. Noe som skjedde i skiftende påskevær i 2017 - Det ble en stor og god opplevelse for de mange fremmøtte.

Siden Naturkatedralen bare har to faste arrangementer i året, betyr symbolene for bønn- og meditasjon veldig mye. Noe forbruket av lys forteller om. Fra syd til nord kan man tenne lys i: Skapelseskapellet – for den indre reise - Pilgrimskapellet – for den gode vandring - Sinaikapellet – for de 10 bud - Familiekapellet – for din egen hellige familie - Korskapellet – for tilhørighet og tilgivelse - Mariakapellet – for kjærlighet og fruktbarhet, eller at man rett og slett bare mottar roen og stillheten som alltid er her.

”Takk morfar for fjellkatedralen som du gav tomte til. Du kunne ikke valt en bedre plass!! – Vi har sitti her og eti mat og beundra stedet. Med ærbødig hilsen” - / Gerd Astri Breie - 2009

FRA GJESTE- BOKA

FRA FJELL TIL FELLESSKAP

”Her var jeg for 41 år siden og ryddet skog på Rødungen ble regulert. Jobbet da for Oslo Lysverker. Godt å komme til ”gamle tomter” og herlig å få være i Naturkatedralen” - / *Odd-Sverre*

”Vi er seks jenter fra Fredrikstad som syntes det er kjempefint her. Takk for at dere har tatt dere tid til å bygge en liten kirke. Hurra til dere. Vi kommer fra Fredrikstad og og får ikke møte slik natur hver dag!” –*Anette, Ina, Sunniva, Aina, Andrea og Emilie.*

"En fantastisk kveld. Takk Gud for at du gir meg denne opplevelsen i dag" / Toril

"TAKK for ro og fred. Stemningen tar jeg med meg. Det gjør så godt. Takk for alt som jeg får .." / Ingunn

"En fantastisk ide med Naturkatedrilen til glede for mennesker som er glad i naturen, og som også setter pris på den fine stillheten og roen dette gir." / Inger & Børre

"Veldig imponerende og utrolig vakkert ." / Frødis

"Klokkeklngen. Det er som den fineste sang. Tonen er som selve lykkens vev- Den spinner en tynn tråd, mellom liv og evighet." - / Vesla

"Søkte stillheten og klokkespillet i Naturkatedralen. Nydelig !" / Astri

"En nydelig høstdag, selv om det blåser litt. Her er stille og fredelig, bare med sus fra trærne , samt et flott klokkespill". - / Tone

Hipp hurra for magiske steder som Naturkatedralen. Vi er privilegerte som får komme hit!" - / Catrine og Hans

AUGUST - 2011

”Alteret og kapellene er pyntet med roser etter gudstjenesten i går. Det er sol mellom regnbygene. Godt med en stund for ro og ettertanke etter 22.juli.” - / *Toril 2011*

”Vi er her for å tenne lys for alle som omkom på Utøya. Vi har tent lys for hele Norge og flere lys for håp. Det var godt å komme hit med to barn”. - / *Benedicte – 24/7-2011*

”Vi er her for å tenne lys. Nå har vi ett minutt stillhet i hele Norge” - / *Giske og Inger, Erik og Emilie, - 25/7-2011*

”Mange lys er tent for å hedre alle de døde i den ufattelige tragedien som rammet oss fredag 22.juli. Norges lange fredag! - / *25/7-2011*

”Ett lys for våre venners sønn, Gunnar, skutt og drept på Utøya” - / *SR & MR – 26/7-2011*

”Vi var på fisketur, men stoppet å la ned blomster på alteret for å minnes de som døde på Utøya og i Oslo. Vi takker for at vi fikk komme hit. Vi kommer igjen! - / *Amelia (10) Jenney (14) og Louisa (16)*

”Vi rastet i Fjellkatedralen på sykkelturen vår. *Hilsen fra Erik, Gry Tone - / 2009 /* ”
Etter en fjelltur var det deilig å slappe av med mat og drikke på en rolig plass som dette.” - / *Hunden Kasper, Thorild og Erik /* ”Vi tok nisten her i Katedralen. Sol og litt vind. Vakkert.” - / *Unni /* ”Vi har kost oss i postkortvær. Tent bål og laget mat!” - / *Elisabeth, Øystein, Janne og Pernille /* ”Tåken har lettet og en solstråle kommer. Vi tok matpause her med mat og drikke. Fantastisk sted!” -

”Veien har rast ut, og vi venter på å kunne komme hjem” Er dette stedet for å be om at veien blir ordnet? Ellers har vi det bra, og dette er en flott Naturkatedral- - / *Stine og Christian 2011 /* ”Vi savner deg Rolf- Nå tenner vi et lys for deg på fjellet som du elsket”- / *Jacob August og Synne, 29.des. 2011 /* ”Et godt sted å minnes de som ikke er blant oss lenger. Flott sted.” - / *Grete og Per, 23.juli-2012*

**Hytteeier og teolog og lederutvikler
og coach og forfatter
Jan P. Hagberg**

*skriver i boka om hvordan Naturkatedralen har
blitt en integrert del av det moderne
Sangefjellsområdet med sine hytteområder.*

*Underveis har den både fått sin kirkelige funksjon
og samtidig etablert seg som et turmål for
hyttefolket og fastboende.*

*Til tross for at mange besøker Naturkatedralen, er
det likevel få som kjenner historien i historien om
hvordan det hele begynte og ble til. - Derfor denne
boka, sier forfatteren.*

SHP138405

Denne boken er laget på solentro.no

Ansvarlig utgiver for denne boken er Jan P. Hagberg / Kreativitetshuset as.